

Од среќната република

Библиотека
ортобу
книга 56
Скопје, 2020

© Petar Matović, *Iz srećne republike*
© of the translation: S. Fischer Foundation
by order of TRADUKI
Сите права се задржани.

© Антолог, Скопје, 2020
(македонско издание)

Главен уредник
Жарко Кујунџиски

Раководител на комерција
Валентина Кујунџиска

Лектура
Кристина Велевска

Техничко уредување
Марко Трпески

Печатница Графоден
ул. „Горно Лисиче“ 69, Скопје
Тираж 800

Printed in Republic of North Macedonia

Издавањето на ова дело беше поддржано од ТРАДУКИ, книжевна мрежа, на која припаѓаат Сојузното министерство за Европа, интеграции и надворешни работи на Република Австрија, Министерството за надворешни работи на Сојузна Република Германија, швајцарската фондација за култура ПроХелвеџија, КултурКонтакт Австрија (во име на Сојузната канцеларска служба на Република Австрија), Гете Институтот, Агенцијата за книги на Словенија ЈАК, Министерството за култура на Република Хрватска, Ресорот за култура на владата на кнежеството Лихтенштајн, Фондацијата за култура на Лихтенштајн, Министерството за култура на Албанија, Министерството за култура и информирање на Република Србија, Министерството за култура национален идентитет на Република Романија, Министерството за култура на Црна Гора, Министерството за култура на Република Северна Македонија, Министерството за култура на Република Бугарија, Саемот на книгата во Лајпциг и фондацијата С. Фишер.

traduki

Од среќната република

(избор поезија)

ПЕТАР МАТОВИЌ

препев од српски
Никола Маџиров

ОД СРЕЌНАТА РЕПУБЛИКА

(2017)

НЕ ЛЕБ, ТУКУ МОРФИУМ

ЗРАЧЕЊЕ

Утро, кревање на маглата, боите зрачат нестварно, тишината брмчи во изгасената електрика, а лето е и праските распукуваат како човечки нерви, како војници предолго во рововите, таа претерана зрелост е чисто ПТСР, *сеќавање*: деновите балкански се крвави, се руши покривот во пламен, рафтовите со книги и семејните фотографии, повремено експлодираат дезодоранси, *што зборуваат шминките?!*, маскарите пред да се растопат, предметите пострашно прогонуваат отколку месото, денес стиховите се потребни за да се разоткрие што стои зад зборовите, зад сè, поезијата не е значајна како лебот или парите, туку како морфиумот, но зошто во ова лето кога сè прска од исполнетост, зрелост, каде *лејојто е една љеда до зенијој*, внатре е чист наред – насилство, само насилство, разулавен бес: други споредби нема.

ГОДИНАТА Е 1996...

некаков блесок зрачи од темницата не можеш
да ја вообразиш формата само зеници
некаде зад сè како да се случува
златна есен суво утро ведрина
која го смрзнува звукот на птиците инсекти бубачки
пргави не постојат и тоа е во ред
понекогаш ги преведуваш редовите
станбени блокови во зборови
глетките на задушени сообраќајници
во трепети во слики најпосле
во снег на телевизорот во годината 1996
кога веавицата не дозволува слободни
фреквенции ѓубриштата нараснуваат
на падината ќе влезеш во сонот по
полноќ од викендот со рестрикции
склопувајќи ги клепките со пламенот на свеќата
со светлината шумна со блесокот
на топлината кој кажува восхитено *јосїодебоже!*
од нашите прозорци

КАКО НЕШТО ИСЧЕЗНУВА?

Некаков утрински *psydub* на божик без хроничното сивило ќе беше налик на бајка вака вее снегот како сентимент убаво тоа е обично грагче улиците и тротоарите тесни препречени со ѓубришта водата навлегува во чевлите како провинцијата во политичкиот живот во економијата судството во јагленот во прегреаните соби на рафтовите кич дребности и бучни часовници тоа се тие накуснати топлини урнатини на удобноста така нештото исчезнува така нештото исчезнува така нештото исчезнува лесно незабележливо

НА ПЕРИМЕТАРОТ

Сè уште удираат брановите покренати од оној брод во гребенот со ракови и во зелената бистрина на морето под нив. Така и боровите сенки се разбрануваат – разурнувачот *HMS Defender* го спушта сидрот близу Лора; секако, станува збор за пловидба во името на мирот и соработката. А наоколу бротчиња од трошните осумдесетти, меѓу нив џагор од капачи и транзистори.

Четириесет и седум илјади наутички милји, деветнаесет пристаништа, единаесет земји и спремни топовски цевки го имаат вкусено ова сивило, слично на северните мориња, на родината. Ова метално бледило, фарба што впива и одразува *нишиџо*, силуета на смалениот одраз во намерата за незабележливост – лесно го нарушуваат пејзажот.

Љубопитноста на набљудувачот го открива одблесокот од леќата на дурбинот. Радарското ехо на екранот не ги покажува во питомата ладовина читачите на книги или бронзените тела на карпестиот исчекор, ниту поинаквите дишења во чистите соли, туку можните контури на опасноста.

Во пристаништето морето не беше здивено, не им удира плаканици на бротчињата. Далеку е југовината која носи суицид.

На околните ридови се преместуваш приквечер и дозволуваш белините на едрилиците, при враќањето од море, силно да грмнат крај *HMS Defender*-от и да се закотват во тебе како мир: слобода и мир.

Сџилиџи, 22 јуни, 2017

НИКОГАШ ОВДЕ

Послушај го дождот, во него можеме да постоиме интензивно како неочекувани средби.

Поројот од возила ги гуши гласовите, ни остануваат зборовите што течат низ рекламните паноа.

Овие имигрантски беда се носталгија за левицата во нашите домови.

Во анонимност поради егзилот, принудени сме најпосле на отвореност еден кон друг – една книга, од тежата на месните корици заборавена во тревата, под ветрот: слика што се пробива насилно а суптилно, од потсвеста. Само *овде*

е светлината возбудувачка, *џем-сеџин* непредвидлив. И помалку космичка, историска, а повеќе политичка, повеќе сакана. Присетувајќи се на тв-преносот од детството, дождовните капки ги пресоздаваме во шум, а црно-белиот кадар трае без

прекин, стеснувајќи се на хоризонтот: автомобилите заминуваат во квечерниот засек на небото; оттаму ќе се шири само црвено, контраст на напуштените простори – поради нив никогаш целосното *овде* не се случува. Се помируваме, постојано, со тоа.

МАКИ СПОРЕД СОМНЕЖОТ

На Јоан Ес. Поја

Тоа се мигови кога
бесконечно се расонувам
во соништата. Единствено песна
на сколовранецот, преместен
под смреката, под елата?,
за која мислиш дека е
силен плач на Богородица.

Секако, тоа е кошмар,
нема ништо друго, освен
чкрипењето на шарките: провев,

и вцрвени образи
на фресколиковите. Покровот
полека се прикрадува околу
телото. А ангелите сега
левитираат во овие
меѓупростори,
и шепотат невнимателно:

*Која и да се разбудиш,
секојаш ѝо малку умираш —
ѝа шѝо?!, ѝа шѝо?!, ѝа шѝо?!*

Растревожен, се стуткувам
во плаштаницата, *Па знаеѝе вие
шѝо!*, не знам дали да шепнам.

КАПИТАЛИЗАМ

*Суштинскиот ѝрев на демократијата
е врскаџа со капитализмот (А. Шеман)*

КАКО ГАНГ

Потребно е малку здодевност
за да ги почувствуваш нештата. Да речеме:
август, седиш на работ од креветот
камената медитеранска куќа,
во пријатниот фрижидер. Се шири
мемла од убавите спомени. Сè брмчи
околу грмушките и грлото на мастиката. Не
знаеш што да правиш со грбот свиткан,
со рацете на колената, со брадата
– дивината што никнува, и не престанува.

Единствено престана дождот, уште во април,
и змиите се кршат како кривки
карпи. Тоа е надвор, а сувиот воздух
(пустиот сон на бронхиите) не продира без
пустински песок. Вестите од радиото
баритоните погребно ги читаат за да знаеш
што е безизлез, меланхолијата сраснала
како тумор. Кога ќе ги затвориш очите
се преместуваш одовде и гледаш *йече*
кредийош, како Ганџ. А како?!, кога
нема веќе никакви снегови
да се стопат.

НЕПРЕКИНАТО СЕЧИЛО

Те чека автопат, блескаво утро
во септември, гурелава колона
возила и беспрекорни, тивки *офиси*.
Колку и да го разлабавиш јазолот
на вратоврската, знаеш дека тоа е јамка што
не попушта, доверливо предупредува
на хиерархии, норми и отплати.

Под мостот на престолничката река
лебед и дождлив октомври, туристичко
бротче заборавено на ветрот,
разбранет, и капетан кого го нема
– тоа е глетка на бегство кое сега
искрснува од совеста.

Молњи од сонот се пробиваат
низ истенчените завеси на собата
во расипан трепет на неонските
реклами. Ноќе предградието има
предупредувачка тишина. Ништо
посебно, тоа се само мисли
со кои вообичаено живееш,
како со сметките. Непрекинатото
сечило е она што те прави посилен
на работ.

СОНУВАЛИШТЕ

Само електроинсталациите
ги полнат ноќите со ѕвезди. Од
спалните кафези на стаклените

кули се наслушнува лебдење
на дрoнови: придушено укање на елисите,
како зеници црвенеат сензорите

на надзорот: *блајослови или клејиви?*
Бескрајни редици солитери.
Асфалтна жештина, полусон, тролејбус

трошен; отежнати вдишувања. *Какви
мирици има во соној? Од лејни шреви?!
Од вулканизерски дејонии?!*

На одмориштето, нараснување на мускулните
маси. Информациите /кајрони под
клепките/ од рабовите на световите

за доверба, безбедност,
утеха: како булави, се рас-
прснуваат демократиите.

ВРАЌАЊЕ ОД ПАЗАР

Овие утра ќе осветат нешто важно:
суицидните мисли незабележливо се лепат
по тебе, како мокри лисја по гонови.

А денот е спокоен, снегот се топи и чувствуваш
студеникава влага во јужната струја на ветрот.
Сонцето крвави подобро поради заситеноста
на воздухот, наслушнуваш птица и велиш *убаво е*.
Ама не си сигурен дали тоа се инциденти,
или соништа.

Ти си само месо одгледано за средби
со шалтери, со машини. Звучите
на *баркод*-читачите, фискалните каси,
ПОС-терминалот те следат во повторливиот
ритам на рутината: ехо на секојдневноста.

Снаоѓајќи се по навика во колоните
возила крај непрекидните сообраќајници,
нафтените испарувања ги греат алвеолите. *О,*
шоа се шолку предавнички прејрайќи на шојлинаша!
На нив се враќаш како кон детството:

нежности и интими, што на враќање
од пазарот ги внесуваш радосно дома,
зашто тој ден не си купен.